

המפי"איזציה של חרות

הוא מבטיח לעצמו קודם כל שליטה ב־מנגנון קופת־חולים לאומית. בעזרת מנגנון זה הוא מבטיח לעצמו בכל ועידה את מספר הצירים הדרוש לו. מצד שני הוא מבטיח גם את העורך, ואינו נותן לכישרונות צעירים לעלות בתוך קבוצתו. הוא מקפיד שמסיעתו לא יכנסו לכנסת אנשים המסוגלים להאפיל עליו.

שוסק (55) יודע, שהוא שנוא על הרוב בחרות, אבל זה אינו מפריע לו. במהלך ה־מאבק הוא מפסיד לפעמים כמה עמדות, כפי שקרה בבחירות האחרונות לכנסת, כשהוא נותר לפתע הניצב היחיד של הע"ל. אז משיב שוסק מלחמה השערה, כובש מחדש את העמדות. הפעם השתמש שוסק בשמואל תמיר למטרה זו. אילו היו נותנים לו את כל מבוקשו — היה שוסק עווב מן הסתם את תמיר, מבלי לחשוב פעמיים, ומצטרף לתומכים במועמדותו של בן־אליעזר לפת־קיד יו"ר ההנהלה. המשא־ומתן על כך היה בעיצומו כאשר חל המיפנה המפתיע: מנחם בגין נסוג והסכים לפשרה. גרמו לנסיגה זו שוב מאמרים בעיתונות. עמוס אילון פירסם בהארץ ביום הראשון, כמה שעות לפני ישיבת המרכז הקובעת, מאמר שהגדיר את בידודו האפשרי של תמיר כאופוזיציה כ־"ערופת ראשים". באותו יום פורסם בדיעות אחרונות מאמרו של שמואל תמיר עצמו, שדיבר על מלחמת־אזרחים, על "חיסול ציבורי ומוסרי", ועל "דחיפה לפילוג", כל זה תוך התנצלות, ו־הכחשת הקטגוריות המיוחסות לו.

העיתוי של שני מאמרים אלה היה טוב. פשינים רבים בחרות, ובראשם ח"כ יוסף קרמרמן (41), תעשיין יליד עפולה, הפעילו לחץ של הרגע האחרון. בגין, הדואג מאוד לדמותו הציבורית כאיש ישר ומוסרי, חשש מן יובק בו הכינוי "עורך ראשים". הוא העדיף לסגת.

*** מישחק השאלה והתשובה

הנסיגה עצמה בוצעה בשלומיאליות. בגין הטיל על ח"כ יעקב מרידור לקבל על עצמו את ראשות ההנהלה. ח"כ אריה בן־אליעזר הסכים בחירוק־שיניים להכללתו של תמיר בהנהלה, הצהיר שהוא עצמו לא ישתתף בה. רשימה שמית של הנהלה אפשרית הורכבה בחיפזון, הודעה על השינוי נשלחה בזהירות אל שוסק, ש־כינס את 40 תומכיו בישיבה, שהתכנסה שעה אחת בלבד לפני כינוס המרכז, הסכימה האופוזיציה לקבל את הנתח ש־הוצע לה. שני אנשים בלבד התנגדו.

במחנה השני היו יותר מתנגדים. רבים מתומכי ההנהלה היוצאת לא ידעו כלל

שהפך למטבע שגור בפי חלק מחברי ה־מרכז. באותו יום עצמו התפרסם מכתב, התום בידי מרבית חברי מפקדת האצ"ל לשעבר והמפקדים הבכירים, שגינה את התערבותו

נתתי אמון — קיבלתי כחש. פתחתי לב — נסגר תכך. אודה: היו אזהרות ולא שמתי לב אליהן. נתחיל מחדש אמרתי. ובכך? מוטב לי להאמין באדם ולהיות, לעיתים, מולך שולל, מאשר לא לתעות ולא להאמין, אבל כואב.

קריקטורה של דוש במעריב מראה את מנחם בגין יושב עם רגל אחת בקערת השלטון בעיריית, בסוכי המבקש דריסת־רגל בתוך הקערה של חרות.

רגל בכל קערה

... יש ילדים מפונקים, התובעים מדי פעם בפעם צעצוע חדש. אפילו תבטיח להם לתתו — הם ידרשוהו מיד, וזא — יתחילו לנשוך את השטיח ולנפץ את הרהיטים.

אלה האשמות חמורות: כחש, תככים, הוי לכת שולל. יש בהן רמזים שקופים מאוד, לפיהם דרש תמיר עמדה מכובדת בחרות. העמדה הובטחה לו על־ידי בגין עצמו, כנר־אה, אך תמיר רצה לממש את ההבטחה מיד, כאשר לא קיבל — החל לנפץ את הרהיטים, כלומר, את ועידת חרות ואת התנועה עצמה.

באותו יום שישו הופיעה רשימתו של עורך ידיעות אחרונות, ד"ר הרצל רוזנבלום, שהגדירה את תמיר כנער־שליח מתחיל ב־שרותו של אליעזר שוסק, שנכשל בשלי חרות הראשונה.

עוד באותו יום שישו גדוש פורסם מכתב למערכת הארץ, בחתימת יהושע קצילסקי, שהיטיחה את תמיר ליהודה איש־קריות, כינוי

המתנגדת

אסתר רדיאל נאור, שנמנעה מתמיכה ב־הצעת הפשרה, היא הדוברת של מתנגדי תמיר.

מה הם פרטי ההסכם. הם לא ידעו למשל שהוסכם ששוסטק ישאל את מרידור אם תמיר יכלל בהנהלה, ושמרידור יענה לו בחיוב. כאשר קם שוסק בישיבת המרכז ושאל את השאלה — חשבו רבים מחברי המרכז כי זה תכסיס נבון של האופוזיציה. העיתונאים ידעו מראש את תוכן השאלה ואת תוכן תשובתו של מרידור.

אמנם התקבלה הפשרה במרכז פה־אחד, אך היו 13 נמנעים וכ־30 מצביעים לא הסתירו שהם בולעים צפרדע גדולה מאד. חברי־הכנסת בנימין אבניאל ואסתר רזיאל־נאור סרבו לבלוע בשקט. הם ביטאו את סלידתם בקול רם.

היה זה רק שלב ראשון בנסיגה. השלב השני, הקשה יותר, נידחה: רק בעוד חודש יכונס המרכז שנית, ורשימת חברי ההנהלה תובא בפניו לאישור. עד לישיבה זו הסכימה קבוצת בן־אליעזר לדחות גם את הסתייגותה, את אי־השלמתה ואת ההכרזות המפוצצות שישאו חברה במסגרת הנמקת הימנעותם מהצבעה הצפויה.

*** עקרון המפתח המקודש

למעשה היתה נסיגתו של בגין מעין גושפנקה אישית למפא"יזציה של חרות, להפיכתה לחבר אנשים הנלחמים על המקום ליד הקערה. מה שקרה בתוך התנועה מאפיין, בלי ספק, את מגמתיה כלפי חוץ.

האופוזיציה לא רצתה להיות אלטרנטיבה. היא לא רצתה להישאר באופוזיציה. היא לא רצתה להילחם על ידיעות, על עקרונות. היא רצתה לקבל את מקומה ליד קערת השלל, לפי עקרון־המפתח המקודש — כך־וכך אחוזים של כסאות, בהתאם לכר־וכך אחוזים בחעידיה.

מפלגה המתנהגת כך כלפי פנים — בחודאי לא יכולה להתנהג אחרת כלפי חוץ. פניה מועדות, בלי ספק, להשתלבות במישטר הקיים, לקבלת האחוז המגיע לה לפי ה־מפתח — לא רק בהסתדרות, בסוכנות וב־עיריות, אלא בסופו של דבר, גם בממשלה.

זה היה לקח השבוע — למרות כל ה־מילים הרמות.

נאלץ להיענות לבקשתו של מנחם בגין ולעמוד בראש ההנהגה החדשה. הוא זיניח לשנה את עסקיו הפרטיים הפורחים.

איש־התככים הוותיק, בשיחה עם חברו למנגנון שלום כהן (משמאל).

מרידור

שוסטק